

Doğu Türkistanın istiklal dâvası üzerinde son zamanlardaki çalışma ve siyasî temaslarnız hakkında :

Doğu Türkistanın komünist istilasına uğraması sebebiyle Hindistana iltica ettiğimiz zaman (1950) İsa beyle ben, yurdumuzun istiklal dâvası uğurunda yapacağımız hattı hareketi şöyle kararlaştırmıştık :

- A. Doğu Türkistanın tam istiklaliⁿⁱ hedef tutmak,
- B. Bu hedefe vasıl olmak için milliyetçi Çin ile sulhane müzakerelere girişmek yollarını aramak,
- C. Amerika, Türkiye ve İslan devlet adamlarına gayemisi anlatmak ve imkânları nisbetinde yardımlarını rica etmek,
- D. Haricde bulunan Doğu Türkistanlı muhacirlere istiklal fikrini aşılamak,
- E. Bu gayeyi hedef tutan neşriyette bulunmak.

Bu kararlar çerçevesi içinde imkânınız nisbetinde hareket ettik ve etmekteyiz. Bu cümleden Formoza hükümeti ile aramızda cereyan etmiş olan temaslara kısaca arz etmek isterim.

Biz Hindistanda iken Çiyang-Kay-Şeke ve başka devlet adamlarına defalarca mektup yazarak Doğu Türkistanın istiklalini tanımasını istedik. Fakat resmî şahsiyetler cevap vermediler ve Doğu Türkistanlı muhacirlerden bize muhalif bir gurup yaratmak için çalıştılar ve muvaffak olmadılar.

Türkiyeye geldiğimiz (1952 başların)dan itibaren Milliyetçi Çinin Ankara büyükelçisi, Türkiyede^{de} geçen bir kaç mehur ve devlet adamları ile Doğu Türkistanın istiklali konusu üzerinde bir çok konuşmalar yapmış bulunuyoruz. Bu konuşmaların hülâsalarını tarih sırasıyla aşağıda arz etmek isterim :

1. İsa Alptekin ile ben Türkiyeye yeni geldiğimiz sırada Çin Büyükelçisine istiklal dâvamızı tefsilatile anlatmıştık. Fakat o zaman elçi, sözüme ehemiyet vermemiş gibi bir tavır takınmıştı.

2. 1953 te Çin Büyükelçisi isinle Formozaya giderken beni bir-

konuşma yapmak üzere sefarete davet etti. Üç gün süren bu konuşma neticesinde elçi, Doğu Türkistanlıların istiklal davasında haklı olduklarına kanaat getirdiğini söyleyerek Çin Cumhuriyet başkanına ve devlet adalarına bu meseleyi anlatmak ve cevap getirmek vâdinde bulundu ve gitti.

Elçi Formozadan döndüğü zaman benimle görüştü ve evvelce aramızda cereyan eden konuşmaya bizzat Çiyang Kay Şek'e rapor halinde verdiğini fakat hiç bir cevap alamadığını, ancak şu intiba ile döndüğünü söyledi :
" Şimdiki halde milliyetçi Çin hükümeti Doğu Türkistan meselesile meşgul olmak niyetinde değildir, Çini kurtardıktan sonra muhtariyet vermesi muhtemeldir."

3. 1955, 4 Ocak günü Çin büyükelçisi beni sefarete davet etti ve Formoza hükümetiniⁿ beni ve İsa beyi Formozaya davet ettiğini söyledi. Ben şu cevabı verdim : " Milliyetçi Çin hükümeti Doğu Türkistanın istiklalini tanımasa bizim Formozaya gitmemizden hiç bir fayda çıkmayacaktır, bizim haricde kalarak bir taraftan Komünist aleyhdarı faaliyette bulunmaz, diğer taraftan muhaceretteki vatandaşlarımızla yakından iş birliğinde bulunmamız daha faydalı olur." Bundan sonra elçi ile münasebetimiz kesilmiş bir duruma gelmişti.

4. 1955 Haziran ayında Türkiyeye gelen Çin Kültür heyetinin başkanı Şang-Guan, 20 Haziran 1955 günü bana gelerek aşağıdaki konuşmada bulundu: (Bu zat 1948 de Doğu Türkistanda askeri istihbarat şefi idi, sonradan milliyetçi Çin Riyaseti Cumhuriyet İstihbarat idaresinin şefi olmuştur, fakat Türkiyeye Profesör ünvanı altında gelmişti)

Şang-Guan, Çiang kay şekin beni Formozaya davet ettiğini ve oradaki anti komünist faaliyete iştirak etmeni arzu ettiğini söyledi. Ben , Formozaya gitmeden hiç bir fayda umadığımı, bilakis hür dünyada az çok istiklal davası yürütmekte ve komünist aleyhdarı faaliyette bulunmanın imkânı varken Formozaya gidersen bu faaliyetin orada boğulup gideceğinden endişe ettiğini söyledim. Sözüne devam ederek istikala¹ davamızı ve milliyetçi Çinin bu davayı kabul etmesindeki iki taraflı faydaları uzunca izah ettim.

Şang-Guan, " Madamki dâvanızda bu kadar ciddişiniz niye bugüne ka-
dar Milliyetçi Çin hükûmetine resmî bir muhtıra vermediniz ?" sualinde
bulundu. Ben buna karşılık olarak Hindistanda iken yazdığımız muhtıra-
ların cevapsız kaldığını ve Ankaradaki Çin sefiriyile yaptığımız konuşma-
ların da hiç bir netice vermediğini söyledim.

Şang-Guan, " Evet Formosa makamlarında öyle bir sihniyet vardı, fakat
şimdi o sihniyetin değişmek üzere bulunduğuna kanlım, eğer siz bir muhti-
ra yollarsanız cevapsız kalmayacağını ve Doğu Türkistan meselesinin Hükû-
metçe ele alınacağını ümid ediyorum. Her halde dâvanızı milliyetçi Çinle
sulhane yol ile halletmek prensibinizden ayrılmamanızın her iki taraf
için faydalı olacağına kanlım." dedi. Bu konuşma bana bir nabız yoklama
intibahını verdi ve muhatabama şu cevabı verdim : " Biz bir muhtıra yolla-
mak için çalışalım ve Çin hükûmetinin de anlayış göstermesini temenni
ederim."

5. 22 Haziran 1956 günü Çin sefiri beni sefarete davet etti
ve Türkistan Sesi adında bir mecnua çıkarmaya hazırlık görmekte bulundu-
ğunu işittiğini ve bu neşriyettan ne maksat güttüğünü öğrenmek istediği-
ni söyledi. Ben, Türkistanı ve mahkûm Türk ülkelerini ilmi bakımdan dün-
yaya tanıtmak ve hürriyet dâvanızı ilmi bir metod dairesi içinde savun-
mak gayesi güttüğünü anlattım. "Büyükelçi, Milliyetçi Çin hükûmeti sizin
istiklal talebinizi derhal kabul etmiş isede reddetmiş değildir, bina-
enaleyh milliyetçi Çin aleyhinde neşriyatta bulunmamanızı rica ederim."
dedi. Ben, "aceba ! milliyetçi Çin hükûmetinin Doğu Türkistan meselesi
hakkında bir yenilik göstereceğine kanımsınız ?" dedim. Elçi, Şimdilik
bir şey bilmiyorum ama hükûmetimin sizlere karşı derin bir alaka göster-
mek niyetinde olduğunu tahmin etmekteyim." dedi. Ben, " Bu tahmininizin
doğru çıkmasına temenni ederim ve istiklal dâvanıza ayit neşriyatımızda
Milliyetçi Çinle sulhane yolla halletmek prensibimize şimdilik devam e-
derim." dedim.

6. 20 Temmuz 1956 günü Formozadan Amerika ve Avrupa yolu ile
Türkiyeye gelmiş olan Prof. Shu-Chin-Tsui ile Çin sefaretinin daveti

üzerine görüştü. (Bu zat Çin siyasi bilgiler Üniversitesinin eski rektörü, hali hazırda millet vekili, Çin siyasi planlama komisyonunun başkanı ve siyasi bilgiler Üniversitesinde devletler hukuku profesörüdür. Aynı zamanda Chiang kay çekin itimad ettiği kişilerden biridir. Bu zat Amerika hükümetinin davetlisi olarak Amerikaya gitmiş ve 4 ay orada kaldıktan sonra Avrupa yolile dönmüştür.)

Prof. Shu ile 21 ve 22 Temmuzda iki defa konuşma yaptım. Profesör, bizim faaliyetlerimizi yakından takip eden bir adam olduğunu ve istiklal davasında çok ciddi olduğumuzu bildiğini ve hareketimizi takdir etmekte olduğunu belirttikten sonra dedi ki : " Fikir ve gayelerinizi açıkça söylemenizi rica ederim ve Formozaya vardığım zaman sizinle yaptığım konuşmayı ilk raporun olarak Chiang kay çeki sunmak niyetindeyim" dedi.

Ben istiklal davasını uzunca izah ettim. Profesör, benim izahatım üzerinde bir çok soru sormak ihtiyacını duyduğunu ve ertesi günü bu soruları soracağını söyledi. Ertesi günü (22/ Temmuz) benim evime geldi ve şu soruları sordu :

Sual : İstiklalin hali hazırda ilan edilmesini istiyorsunuz, yahut gelecekte ilan edilecek bir istiklal için şimdi bir vaad almak istiyorsunuz ?

Cevap : Her hangi bir vaad bizi tatmin edemez, istiklalin şimdiki halde ilan edilmesini istiyoruz.

Sual : Hali hazırda vatansız bir istiklaldan ne gibi bir fayda umuyorsunuz ?

Cevap : Muhacerette bulunduğumuz müddetçe bir siyasi varlık olarak daha müessir mücadele imkânını bulmak, Çinle samimi bir dost olarak müşterek düşmana karşı beraber çalışabilmek, vatana döndüğümüz zaman Çinle tekrar mücadele sorunda kalmamak ve daha başka çok faydalar umuyoruz.

Sual : İstiklal davanızda ecnebi devletlerden destek görüyor musunuz ?

Cevap : Resmî bir destek gördüğümüz yoktur. Fakat Hür dünya devletlerinden bazıları ve İslam devletlerinden bir kısmının bizim istiklalimizi hoş karşılayacağına eminiz ve o zaman des^{tek}liyeleklerine dair emareler vardır.

Sual : İstiklalinin ilan edildiği takdirde bir mülteci devlet kuracaksınız ve bu devleti hangi mealekette kurmayı düşünüyorsunuz ?

Cevap : Bu mevzu henüz düşünülmemiştir.

Sual : Hariçte istiklal ilan etmeniz Doğu Türkistanın içerisinde tesirini gösterebilir mi ?

Cevap : Muhakkak tesir gösterir.

Sual : İstiklaldan sonra Çin ile bir konvansiyon şeklinde iş birliği mi yapmayı ve yahut ta büsbütün ayrılmayı mı düşünüyorsunuz ?

Cevap : Biz 500 milyon Çin milletinin yanbaşıda 8 milyonluk bir millettiz, bu duruma bizi Çinle samimi dost geçinmeğe mecbur etmektedir. Bu cihetledirki her hangi bir formül ile olursa olsun istiklal ve eşitlik dairesi içinde Çin ile dost olmayı bir zaruret olarak kabul ediyoruz.

Bundan sonra Profesörün Çiyang kay şeker sunacağı raporuna esas olmak üzere şu 4 madde üzerinde mutabık kaldık :

I. Doğu Türkistan meselesini bu mealekete muhtariyet verilme suretile halletmek zamanı artık geçmiştir.

II. Şimdiki siyasi duruma, Doğu Türkistan meselesini bu mealeketin istiklalinin derhal ilan etme suretile halletmeyi icabettirmektedir.

III. Hali hazırda Doğu Türkistanın istiklalinin ilan edilmesi , muhacerette ve yurd içinde bulunan Doğu Türkistan halkının Çinle olan münasebetinin son derece samimi bir hale gelmesini sağladığı gibi hür dünyanın da Çine olan sempatisini arttıracaktır.

IV. Hür Çin tarafından Doğu Türkistanın istiklali tanındığı takdirde ister dahildeki ve ister hariçteki Doğu Türkistan halkının komünistlere karşı faaliyetleri çok daha artacaktır.

Profesör, son olarak Milliyetçi Çin hükümetine hiç geciktirmeden bir muhtıra göndermesini tavsiye etti.

7. Çin elçisi Ağustosun başında İstanbula gittiği zaman İsa bey ona bir nezaket ziyaretinde bulunmuş ve Doğu Türkistanın istiklali konusu üzerinde münakaşalı bir konuşma yapmışlardır. Konuşma sonunda elçi, Formozaya bir muhtıra göndermesini tavsiye etmiştir.

8. 12 Ağustos günü Çin Elçisi İsa beyin evine iadei ziyaret için gitmiş ve yine Doğu Türkistanın istiklali üzerinde konuşmuşlar. Elçi, muhtıranın biran evle hasırlanıp yollanmasını tavsiye etmiştir ve ilave olarak demiştir ki " muhtıraya bana verirsiniz hükümete ben eriştiğe anadeyim"

9. 13 Ağustos günü paristen İstanbula gelen Prof. Li-Shi-Zing, bizimle istiklal dâvanız konusunda görüşmek istedi. (Bu zat Çin Cumhuriyetinin kurucu liderlerinden olup 75 yaşında bir ihtiyardır, Çin hükümeti teşkilatında resmî bir vazifesi olmaksızla beraber hürmet ve nüfusu büyüktür.)

Prof. Li ile 14, 15 ve 16 Ağustos günlerinde üç defa konuşmada bulduk. Bu zat ilk söz olarak bizim istiklal dâvanızı prensip itibarile desteklediğini bildirdikten sonra dâvanın esasları ve teferrüatı hakkında geniş izahat vermemizi istedi. Bizde istediği kadar izahatta bulduk. Profisür, izahatımızı dinledikten sonra istiklal dâvanız hakkındaki nazariyesinin daha kuvetlendiğini ifade etti ve Çiyang kay çek ile bizzat konuşarak Doğu Türkistanın istiklalını tanımasını tavsiye etmek vâdında bulundu ve dâvanın hallinin pratik yolları diye tavsif ettiği şu teklifleri ileri sürdü :

A. Tam istiklal esası üzerine bir mülteci devlet kuracaksınız, Fakat Komünistlere karşı hürriyet mücadelesinde Çin ile tam bir iş birliği yapmak için federasyon bir cephe kurmanız ve muhacirlerden müteşekkil küçük olsa da bir ordu teşkil ederek bu ordunun mezkûr federasyon cephesinin ordusu olmasına kabul etmelisiniz.

B. Müstakil bir mülteci devlet kurduktan sonra ecnebi devletler ile diplomasi münasebet tesis etmek için acele etmeyiniz. Bu işi yapmak için Çinle anlaşarak yavaş yavaş hareket etmeyi kabul etmelisiniz.

C. Doğu Türkistana gidip mealeketi elinize alıncaya kadar Birleşmiş Milletlerde sizi Çinin temsil etmesini şimdiden kabul ediniz.

Biz bu tekliflere karşı şu cevabı verdik : bu teklifleriniz mesele nin esasını teşkil etmez, fakat Çinle iş birliğinde bulunmanızın teknik cephelerinden sayılır. Bu için biz bu teklifinizi şimdilik reddetmiyoruz

fakat gelecekteki hareketin icabatı ve inkânlarını göz önünde tutarak sonradan cereyan edecek müzakerelerle karara bağlanmasını daha münasip bulmaktayız. C. fıkrasındaki teklifinizi şimdiden kabul ederiz.

Profisür, Çiyang kay şeke tavsiyede bulunmak vâdesini tekrarladı ve bu tavsiyesi kabul olunduğu takdirde bizimle resmî müzakereye başlamak üzere iki üç kişilik bir münessil heyetini beraberinde getirmeye çalışacağını söyledi. Prof. Li, sözleri arasında " Aceba ! sizin mülteci bir devleti Türkiye toprağı dahilinde kurmanız için Türkiye hükümeti müsaade edermi ? " sualini sordu. Biz, " bilmiyoruz, fakat Türkiyenin milliyetçi Çin ile münasebetinin yalnız diplomasi alakadan ibaret kalmayıp daha derin bir dostluk bağı takviyeli bir münasebet olduğunu ve bizimle ise ırk ve din birliği bulunduğunu göz önüne getirecek olursak ümitliyiz" cevabını verdik.

BU OALAYLARDAN ALDIĞIMIZ İNTİBA :

A. Milliyetçi Çin devlet adamları, bizi kendisine karşı düşman haline getirmektense bir anlaşma yolu aramayı denemek istediğini sannediyoruz.

B. Hindistanda ve Türkiyede Amerikalı şahsiyetlerden Loi Hendersun, McGi, J. Foster Dalas, Avra Voren, Stivenson gibi şahıslarla görüştüğümüzde istiklal davamızı onlara açıkça anlattığımız idik. Geçen yıl Kunihulmdan ve bir Çinli müslüman diplomattan anladığımızı bakılırsa, Formozaya uğranmış olan bazı Amerikalı şahsiyetler Çiang Kay Şeke Doğu Türkistan hakkında tavsiyede bulunmuşlardır. Fakat Çiang kay şek onlara Çin hükümetinin bu mesele üzerinde onlarla konuşmaya hazır olmadığını söylemiştir. Zannımızca bu tavsiye her halde Çiyang kay şeki biraz uyandırmış olmalıdır.

C. Hariçteki Doğu Türkistanlıların istiklal dâvası üzerindeki sıkı birliği ve milliyetçi Çinin parasına ve propagandasına karşı şiddetli bir tavır takınmasının da tesiri olmuş olabilir.

4/9/1956

M.E. Buğra

Ankara toplantısı

Şarkî Türkistan'da son cereyan eden milli hareketin erkânından Mehmet Emin Bucra ve İsa Yusuf Alptekin Beylerin 1952-Şubatında vuku bulan Ankara'ya teğrifleri hadisesinin verdiği fırsattan istifade edilerek adı geçen hemşehrilerimizi dinlemek ve umumiyetle Türkistan meseleleri etrafında müdaveleyi efkârda bulmak üzere müteaddit toplantılar akt edilmiştir.

Dr. Tahir Çagatay'ın evinde vuku bulan bu toplantılara Mehmet Emin Bucra, İsa Yusuf Alptekin, Prof. İbrahim Yarkın, Dr. Akmet Kâzım Ökten, Dr. Salih Erkinkol ve Dr. Tahir Çagatay iştirak etmişlerdir.

Mevlekette yeni çıkmış olan arkadaşlarımızın Mehmet Emin ve İsa Beylerin maruzatını dikkat ve ehemmiyetle dinledikten, umumiyetle dünya ve hususile Türkistan meselesinin bu günkü durumunu, işlerin bu günkü safhasını inceden inceye tetkik ettikten sonra hareketin ideolojik esasları, mübaceretteki teşkilat ve neşriyet meselelerinin yürütümü ile ilgili olarak aşgâzi esaslar tesbit edilmiştir.

1-Bütün hareketlerimizin esas gaye ve hedefi Türkistan'ın her iki kısmının, yani Şarkî ve Garbî Türkistan'ın kurtuluşu ile mustakil bir Türkistan devletinin kuruluşudur.

Mevlekette geçirdiği ve geçirmekte olduğu felaketlerin emilleri arasında sihî ve fîlî dağınkılığın esas kaynaklardan biri olduğu müşahide edilmiştir. Bu günden sonraki faaliyetlerin ideoloji itibarıyla hedef birliği esasında yürütülmesinin bir zaruret olduğu kanaatine varılmıştır.

2-Mevlekette her iki kısmında bu gün hâkim olan geraitin hakiki vechesi bizleri tam bir gaye ve cephe birliği halinde gelişmeye davet etmekte olduğu gibi bir taraftan meselelerimizin bu günkü resmi vas' edilmişliği, beyelmilel geraitteki durumu, diğer taraftan da bazı iç hazırlık meseleleri bir takım tetik tedbirlere de bağ vukuyu zaruri kılmaktadır.

Makast esas gayeye ulaşmak yolunda en emin, en sağlam, en doğru ve kâsiyolum intihabıdır. Yalnız taktik zaruretlere yüzünden ve başka sebeplerden girilecek yolların da esas gayeden uzaklaştırılmıyacak ve bilakis ona yaklaştıracak mahiyette olmasına son derece intina edilmesi gerektiği kabul edilmiştir.

3-Yukarıda şikr edilen sebepler yüzünden esas gaye itibarıyla bir olan siyasi hareket ve teşkilatların iki, yani Şarkî Türkistan ve Türkistan aksiyonları halinde kurularak yürütülmesi bu gün için milli menfaat icaplarına daha uygun görülmüştür. İcabında mustakillen hareket etmek salahiyetini hâiz olan bu aksiyon teşekküllerinin aynı gaye ve hedef uğurunda gelişmekte olduklarını belirtmek hadiset ve vukuatın inkışafına muvazi yürüyerek gaye ve hedef birliği görüşünü yaymak, kökleştirmek ve icabında fîlî birliği ani olarak ortaya koymak için gerekli bütün tedbirlerin alınması ve hazırlıkların görülmesinde her hangi bir noktadan ihmal edilmesinin gerektiği kanaatine varılmıştır.

4-Bu günkü geraitte her iki aksiyon teşekkülünün esas kadrolarının mahallî unsurdan olması hususuna ayrıca dikkat edilmekle beraber her iki teşekkül karşılıklı olarak mensublarına teşkilat kapılarını tamamiyle açık bulunduracaklardır. Bu cihet her iki aksiyondan birinde aktif gelişen bir arkadaşın aynı zamanda noteki aksiyonun gelişme unsurları arasında teliki edilmesi, icabında bilhassa o bir aksiyon mensublarının bulunmadığı yerlerde, ilgili aksiyon karşısında hesap verme

mes'uliyetini yüklemek suretiyle temsilî çıkışlarda bulunmak hakkının tanınması, böyle hallarda icabında mudafaada bulunmak vazifesinin yüklenilmesi, neşriyat işlerinde şekil ve mühteva itibarile birlik gâyesini tebaruz ettirecek bir hareket hatta takip edilmesi, kültür ve propaganda faaliyetlerinde de seyirci ve dinleyiciye şekil ve mühteva itibarile bu birlik mefhumunu sezdirecek, anlatacak her türlü vasıta ve imkânlarla baş vurulması gibi ve sair gibi cihetler düşünülmüştür.

5-Her iki seksiyonun yapacağı bütün neşriyat müsterek sayılır. sütunler meselelerin zaman ve mekân itibarile göstereceği aktualite-sile mütenasip bir şekilde her iki seksiyon için açık bulundurulacaktır.

Neşriyat mühteva ve siyasi istikamet bakımından olduğu gibi dil, usul ve imla bakımından da mümkün mertebe yeknasak bir istikamet ve mahiyet alınacağı taraf götürülecektir.

6-Yalnız faal çalışanlara müstemsak tutulması gereken siyasi teşekküller dışında geniş kitleli kütlesini içine alan yardımlaşmak ve mahalli muhitlerde kültür çalışmalarında bulunmak gibi işlerle uğraşan, resmî, açık mahiyette kurulmuş koloni teşekkülleri yaratılmalıdır. Siyasi faaliyet mensupları bu teşekküllere de esas gâyeye hizmet edecek bir istikamet vermeye çalışırken onların karakter ve seviyesiyle uygun olmayan siyaset meselelerine karışıp gitmemesine ayrıca dikkat edecekler ve bu hususta muayyen mes'uliyet yükleneceklerdir.

7-Teşkilat meselesile ilgili olarak bayrak meselesi de bahis konusu edilmiştir. Zaten bayrak meselesinin nihai hali kanun verici salâhiyeti haiz memleket makamı tarafından verilecek karara mütevekkiftir. Bu gün için bayrak meselesi yürütülmekte olan hareketin alâmeti farkası ve nihayet bir proje teklî edilmeden daha öteye gidemeyeceğinden ve böyle alâmetlerin sık sık değişmesinin faydali olmayacağı cihetleri nazarı itibare alınmıştır. Bu mülâhaza ile şarki Türkistan için vaktile millî hükümetin kabul ve tatbik etmiş olduğu ay yıldızlı gök bayrağın, Türkistan için de T.M.B.'nin vaktile kabul ve tatbik etmiş olduğu koyu kırmızı (Timur'un bayrağı rengi) ve koyu gök (Şarki Türkistan bayrağının rengi) renkli zemin üzerinde beyaz ay yıldızlı bayrağın devam ettirilmesi uygun görülmüştür.

8-Neşriyat: Bu madde altında yabancı gazete ve dergilere malzeme vermek, beyanatta bulunmak, kendi dilimiz ve yabancı dillerde dergi ve broşurlar hazırlıyarak yaymak gibi hususlar düşünülmüştür.

Memlekete ve yabancı muhitlere hitap eden radyo neşriyatı da ayrıca üzerinde durulup işlenmeyi gerektiren bir konu teklî edilmiştir...

Sözlü ve yazılı neşriyatta kendi muhitimize hitap eden söz ve yazılarıyla dış âleme hitap edilen yazılar ve sözler arasında bir çok bakımlardan güdülmesi gereken hususiyet farklarına nazarı dikkati çekmekte ayrıca faide ve mülâhaza edilmiştir.

İster yazılı ister de sözlü neşriyatı layık olduğu seviyeye yükselte bilmek için memleketteki aktüel hadiselerle ayrıca ehemmiyet atf etmek icap eder. Bunun için de memleket radyo ve yazılı neşriyatın muntazam takip imkânlarını yaratmak gerektir.

9-Siyasi ve diplomatik faaliyet olarak bir taraftan dış devletler, diğer taraftan beynelmilel siyasi muhit ve efkârımıza mümessillerile olacak temaslar, o muhitlere verilecek beyanat müterelerle birlikte cephebaş muhitte yapılacak işbirliği meseleleri mütalaa edilmiştir. Devletler arası siyaset muhitleriyle olan münasebatta millî davamı-

sin o muhitlerde cari usullara uygun bir şekilde foruzle edilerek yurutulmesi bahis konusu olacagi gibi cephe daqlarla olan munasebetlerin de her seyden once milli menfaat ve davaya uygun bir şekilde cereyan etmesine calisilmasaktir. Munasebetlerimizin yapilis ve yurutulmesinde milli dava ve milli gayeye uygun olmayan her hangi bir unsurun katilmasına yol verilmesi gerektir. Milli teskilat ve faaliyetimizin milli dava ve gaye esaslarina uymayan, hedeflerimize zit olan bir cereyan tarafından istifade ve istismar edilmesi ihtimallerine karshi son derece kutayakkiz ve hassas bulunulmasi esasi mudafaa edilmiştir. Bütün herakât, munasebetler ve tesriki meselelerde esas ölçü milli menfaat ve milli gayedir. Türli şekillerde ortaya çikmasi mühtemel karisikliklardan, unsur harcunmasından korumak için munasebetleri daima teskilatli bir şekilde ve mahdut ellerde yurutmekte büyük faide müşahide edilmektedir. Dis âlem ile olan munasebetlerde düşman unsuru çöğaltmek, içkuruluslarzda da kuvveti değıtmek esaslarının uygun olacagi nazari itibare alınmıştır. Kozgulari, cephe daqlari türküdecek mevzimsiz hareketlerde, neşriyette ve beyanatta bulunmaktan kesin olarak sakinilmesi en uygun bir hareket tarzı olarak mutalaa edilmiştir. Bütün hareketlerin esasi milli gayenin tahhukuna matuf olduğundan bu ugurdaki hareketleri engelliyecek mahiyette her hangi cinsten bir uygunsuzluğun doğmasına mahal verilmesi ve böyle mahiyet alabilecek her türlü icrastan şiddetle sakinilmesi milli menfaata en uygun bir hareket tarzı olarak mutalaa edilmiştir.

10-Merkezetimizdeki azinliklar meselesinin olduğu gibi kabul vakte edilerek mutalaa edilmesi gerektir. Tabii, milli gaye ve menfaati zarar dide edecek taahhütler altında girilemeyecegi gibi onlari düşman safina geçirerek milli mücadeleyi mevzimsiz ve şkilate maruz bırakacak bir hareket hattı da takip edilmez.

11-Bu görüşmelere iştirak edenler yukarıda tesbit edilen esaslar üzerinde tam bir fikir birliğine vardıklarını bildirirken kendi hareketlerini daimi olarak bu esaslara uygun tutmayı ve onlari haricte ve dehilde bulunan vatandaşlar muhitinde yaymayı kutsal bir vazife talakki ettiklerini bildirerek bu tarihi vasikayı imzalıyorlar.

Ankara-15/Mart/1952.

Mehmet Emin Bugra
M. E. Bugra

İsa Yusuf Alptekin
İsa Yusuf Alptekin

Prof. İbrahim Yarkin
Prof. İbrahim Yarkin

Dr. Ahmet Naim Ükten
Dr. Ahmet Naim Ükten

Dr. Tahir Çagatay
Dr. Tahir Çagatay

Dr. Salih Erkinkol
Dr. Salih Erkinkol